

Bruxelles, 1 octombrie 2020
(OR. en)

11225/20
ADD 8

JAI 751
FREMP 81
AG 45
POLGEN 168

NOTĂ DE ÎNȘOȚIRE

Sursă:	Secretara generală a Comisiei Europene, sub semnătura dlui Jordi AYET PUIGARNAU, Director
Data primirii:	30 septembrie 2020
Destinatar:	DI Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Secretarul General al Consiliului Uniunii Europene
Nr. doc. Csie:	SWD(2020) 307 final
Subiect:	DOCUMENT DE LUCRU AL SERVICIILOR COMISIEI Raportul din 2020 privind statul de drept Capitol consacrat situației statului de drept în Grecia care însoțește documentul COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR Raportul din 2020 privind statul de drept Situația statului de drept în Uniunea Europeană

În anexă, se pune la dispoziția delegațiilor documentul SWD(2020) 307 final.

Anexă: SWD(2020) 307 final

Bruxelles, 30.9.2020
SWD(2020) 307 final

DOCUMENT DE LUCRU AL SERVICIILOR COMISIEI

**Raportul din 2020 privind statul de drept
Capitol consacrat situației statului de drept în Grecia**

care însoțește documentul

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

**Raportul din 2020 privind statul de drept
Situația statului de drept în Uniunea Europeană**

{COM(2020) 580 final} - {SWD(2020) 300 final} - {SWD(2020) 301 final} -
{SWD(2020) 302 final} - {SWD(2020) 303 final} - {SWD(2020) 304 final} -
{SWD(2020) 305 final} - {SWD(2020) 306 final} - {SWD(2020) 308 final} -
{SWD(2020) 309 final} - {SWD(2020) 310 final} - {SWD(2020) 311 final} -
{SWD(2020) 312 final} - {SWD(2020) 313 final} - {SWD(2020) 314 final} -
{SWD(2020) 315 final} - {SWD(2020) 316 final} - {SWD(2020) 317 final} -
{SWD(2020) 318 final} - {SWD(2020) 319 final} - {SWD(2020) 320 final} -
{SWD(2020) 321 final} - {SWD(2020) 322 final} - {SWD(2020) 323 final} -
{SWD(2020) 324 final} - {SWD(2020) 325 final} - {SWD(2020) 326 final}

REZUMAT

Grecia a adoptat un număr semnificativ de reforme în domeniul justiției inițiate în contextul celor trei programe de ajustare economică. Activitățile de reformă au inclus modificări în ceea ce privește organizarea instanțelor, măsuri de îmbunătățire a managementului în cadrul instanțelor, extinderea utilizării instrumentelor de tehnologie a informației în instanțe și promovarea unor mecanisme de soluționare alternativă a litigiilor. Cu toate acestea, rezultatele obținute în urma punerii în aplicare indică rezultate mixte, iar sistemul judiciar continuă să se confrunte cu provocări în ceea ce privește calitatea și eficiența acestuia. Eforturile în derulare depuse pentru a asigura punerea în aplicare eficace a reformelor recente și progresele viitoare în domeniul digitalizării sistemelor de justiție sunt deosebit de importante pentru obținerea unor rezultate concrete.

Grecia a inițiat o gamă largă de reforme anticorupție în ultimii ani și continuă punerea în aplicare a unui plan național anticorupție cuprinzător. S-au depus eforturi pentru a raționaliza cadrul instituțional și pentru a îmbunătăți coordonarea diferitelor agenții și organisme responsabile cu combaterea corupției. A fost instituit un cadru juridic modern pentru declarațiile de avere și finanțarea partidelor politice, însă punerea în aplicare a acestuia prezintă totuși anumite lacune. Unele obstacole în calea urmării penale a cazurilor de corupție la nivel înalt au fost eliminate prin intermediul controlului constituționalității, efectuat în 2019, deoarece procedurile privind regimurile imunității și termenele de prescripție au fost modificate. O revizuire a legislației penale din iunie 2019 a ridicat o serie de preocupări, în special în ceea ce privește incriminarea faptelor de dare sau luare de mită. Deși revizuirile ulterioare au remediat această situație, cauzele pendente rămân afectate. Activitățile de lobby din Grecia rămân în mare parte nereglementate, iar cadrul de protecție a avertizorilor de integritate este incomplet.

Constituția prevede protecția libertății de exprimare și a dreptului de acces la informațiile publice. Există structuri care să asigure pluralismul mass-mediei și drepturile presei. Cu toate acestea, există unele întrebări cu privire la eficacitatea normelor care vizează asigurarea transparenței dreptului de proprietate asupra mass-mediei. Principalele preocupări se referă la mecanismele insuficiente de asigurare a respectării standardelor profesionale în practica jurnalismului și la condițiile precare de muncă pentru jurnaliști, care rezultă, printre altele, din criza economică și financiară.

Sistemul de control și echilibru în Grecia s-a confruntat cu unele provocări în practică. În special, procesul de aplicare a legilor a fost supus unor presiuni considerabile în ultimii ani, în principal din cauza consecințelor crizei economice și financiare. Principiile privind o mai bună legislație nu au fost respectate pe deplin, însă legislația cuprinzătoare recentă în acest domeniu vizează abordarea acestor provocări și este pusă în aplicare în mod progresiv. Drepturile fundamentale și constituționale sunt protejate prin intermediul instanțelor și al autorităților independente. Nu există un cadru specific favorabil societății civile din Grecia, iar organizațiile societății civile active în domeniul migrației și-au exprimat îngrijorarea în legătură cu o restrângere a posibilităților societății civile de a desfășura activități pe teren.

I. SISTEMUL DE JUSTITIE

Sistemul de justiție din Grecia se bazează pe separarea dintre instanțele civile și penale de drept comun și instanțele de contencios administrativ. Nu există instanțe comerciale, de dreptul muncii, de drept financiar sau de securitate socială separate. Aceste cauze intră în competența uzuală a instanțelor civile sau de contencios administrativ. Instanțele civile sunt organizate în 154 de judecătoria de pace (magistrate court), 63 de instanțe de prim grad de jurisdicție, 19 curți de apel și Curtea Supremă, care este curte de casație. Instanțele penale sunt organizate în 41 de instanțe pentru infracțiuni mai puțin grave, 63 de instanțe de prim grad de jurisdicție, 19 curți de apel și Curtea Supremă. Instanțele de contencios administrativ sunt organizate în 30 de instanțe de prim grad de jurisdicție în materie administrativă, 9 curți de apel în materie administrativă și Consiliul de Stat. Constituția Greciei prevede, de asemenea, un anumit număr de instanțe speciale¹. În unele instanțe au fost înființate departamente speciale pentru chestiuni specifice, de exemplu în ceea ce privește litigiile maritime și mărcile comerciale sau în ceea ce privește litigiile privind proprietatea intelectuală. Curtea de Conturi are un caracter dublu, acționând parțial în calitate de instanță și parțial în calitate de autoritate administrativă însărcinată cu auditul conturilor publice². Nu există o Curte Constituțională oficială, toate instanțele elene având competența de a examina constituționalitatea legilor. Judecătorii și procurorii formează un corp consolidat de „magistrați”, făcând obiectul unui sistem de recrutare, de carieră, de drepturi și obligații în mare parte omogen pentru toți. Sistemul elen este compus exclusiv din judecători și procurori de carieră. Aceștia sunt numiți în jurisdicții civile și penale sau în instanțe administrative. În ceea ce privește organele de urmărire penală, acestea sunt organizate în 63 de parchete pe lângă instanțele de prim grad de jurisdicție, 19 parchete pe lângă curțile de apel și procurorul general pe lângă Curtea Supremă. În plus, există și un procuror pentru infracțiuni economice și financiare și un procuror pentru infracțiuni de corupție. În Grecia există 63 de barouri, câte unul la sediul fiecărei instanțe de prim grad de jurisdicție.

Independența

Cele trei componente ale sistemului judiciar se bucură de un nivel ridicat de autonomie în ceea ce privește administrarea. Există trei consilii judiciare supreme, câte unul pentru fiecare dintre principalele componente ale sistemului judiciar³. Organul executiv și cel legislativ nu sunt reprezentate în componența acestor organisme⁴. Aceste consilii decid cu

¹ Portalul european e-justiție, Sisteme judiciare în statele membre – Grecia.

² Curtea de Conturi, una dintre cele trei Curți Supreme, are competență judiciară exclusivă de a audita cheltuielile de la bugetul de stat și cauzele conexe, de exemplu cauzele care rezultă din auditul creșterii nejustificate a averii persoanelor care au obligația să își declare averile (astfel cum se prevede la articolul 1 din Legea nr. 3213/2003) și de a-i incrimina pe cei responsabili.

³ Instanțele speciale constituite în conformitate cu Constituția pot avea, de asemenea, propriul lor consiliu judiciar.

⁴ Cele trei consilii judiciare supreme (unul pentru instanțele civile și penale, unul pentru instanțele de contencios administrativ și unul pentru Curtea de Conturi) sunt formate din președintele instanței competente (Curtea Supremă, Consiliul de Stat și, respectiv, Curtea de Conturi) și de membrii instanței respective, selectați prin tragere la sorți, precum și din doi judecători din departamentul relevant al sistemului judiciar (fără drept de vot); în plus, în ceea ce privește consiliile judiciare supreme pentru instanțele civile și penale, acestea includ, de asemenea, procurorul și doi procurori adjuncți pe lângă Curtea Supremă, iar consiliile judiciare supreme pentru instanțele de contencios administrativ și pentru Curtea de Conturi includ Comisarul general al statului din cadrul Consiliului de Stat și, respectiv, al Curții de Conturi [a se vedea articolul 90 alineatele (1)-(4) din Constituție, coroborat cu articolele 67, 72 și 78 din Legea nr. 1756/1988 - Codul de organizare a instanțelor judecătorești și statutul magistraților]. Se are în vedere îmbunătățirea componenței consiliilor menționate anterior în ceea ce privește promovările în funcții superioare, adică la Curtea Supremă

privire la numiri, promovări, transferuri și detașări de judecători în cadrul departamentelor sistemului judiciar și de procurori, în ceea ce privește Consiliul Judiciar pentru Justiție Civilă și Penală. În ceea ce privește cele mai înalte funcții de judecători și procurori din Grecia, cum ar fi președintele și vicepreședintele Consiliului de Stat sau Curtea Supremă, Constituția Greciei prevede că numirile sunt efectuate prin decret prezidențial, la propunerea Consiliului de Miniștri. Acest lucru a fost criticat de Grupul de state împotriva corupției (GRECO) al Consiliului Europei, dar, până în prezent, Grecia nu a modificat cadrul relevant⁵. O modificare a metodei de selecție ar necesita, de asemenea, o revizuire a constituției, având în vedere că modul de numire a acestor persoane în instanțele în cauză este prevăzut de Constituție⁶.

Nivelul perceput al independenței sistemului judiciar este mediu. 53 % din publicul larg consideră că independența sistemului de justiție este „destul de bună și foarte bună”, pondere care s-a aflat într-o scădere continuă în ultimii ani. Cifra corespunzătoare în rândul întreprinderilor este de 51 %, menținându-se la același nivel⁷.

Calitatea

În ultimii ani, în contextul programelor de ajustare macroeconomică s-au inițiat un număr semnificativ de reforme, dar rezultatele obținute în urma punerii în aplicare sunt mixte. Printre activitățile de reformă se numără următoarele modificări în organizarea instanțelor: reducerea numărului de judecători de pace, măsuri de îmbunătățire a gestionării instanțelor și de accelerare a administrării justiției, extinderea utilizării instrumentelor de tehnologie a informației în instanțe⁸, introducerea și promovarea mecanismelor de soluționare alternativă a litigiilor, revizuirea legislației codificate de importanță majoră⁹, precum și inițierea procesului de reformare și consolidare a cadrului legislativ complex¹⁰. Cu toate acestea, până în prezent, punerea în aplicare a reformelor a înregistrat rezultate mixte. Persistă totuși o serie de dificultăți, precum lipsa de disponibilitate a informațiilor online privind sistemul de justiție pentru publicul larg, lipsa unor mecanisme pentru decizii judiciare care pot fi citite automat sau absența unor anchete efectuate în rândul utilizatorilor din sistemul judiciar sau al practicienilor în domeniul dreptului¹¹. Cu toate acestea, s-au

(judecători și procurori), la Consiliul de Stat și la Curtea de Conturi (pentru funcțiile de consilier și de comisar general) și la Curtea de Apel (pentru funcțiile de președinți de secție și procurori).

⁵ GRECO Fourth Evaluation Round – Compliance Report (Runda a patra de evaluare GRECO – Raport de conformitate), punctul 57, în care se menționează că există riscul ca aceste funcții să fie puternic influențate de către executiv și se recomandă revizuirea metodei de selecție în cazul celor mai înalte funcții de judecători și procurori pentru a implica colegii în proces.

⁶ Constituția Greciei, articolul 90 alineatul (5). În februarie 2019, Parlamentul a respins o revizuire a acestei dispoziții.

⁷ Figurile 44 și 46, Tabloul de bord privind justiția în Uniunea Europeană pentru anul 2020. Nivelul perceput al independenței sistemului judiciar este clasificat după cum urmează: foarte scăzut (sub 30 % din respondenți percep independența sistemului judiciar ca fiind destul de bună și foarte bună); scăzut (între 30 % și 39 %), mediu (între 40 % și 59 %), ridicat (între 60 % și 75 %), foarte ridicat (peste 75 %).

⁸ Comisia Europeană acordă asistența tehnică Ministerului Justiției din Grecia în cadrul Programului de sprijin pentru reforme structurale în scopul îmbunătățirii gestionării instanțelor și modernizării sistemului de evaluare și promovare a judecătorilor.

⁹ Codul de procedură civilă, Codul de procedură penală, Codul proceselor administrative, Codul de procedură administrativă, Statutul Curții de Conturi, Regulamentul de procedură al Curții de Conturi, Codul penal, Codul insolvenței, Codul pentru administrarea justiției (în curs de elaborare) și Statutul magistraților (în curs de elaborare), Codul angajaților din sistemul judiciar (în curs de elaborare).

¹⁰ Pentru mai multe detalii, a se vedea Comisia Europeană, Raportul de țară privind Grecia din 2019, SWD(2019) 1007 final, p. 57-58; Raportul de țară privind Grecia din 2020, SWD(2020) 507 final, p. 62.

¹¹ Figurile 22, 29, 31, 41, Tabloul de bord privind justiția în Uniunea Europeană pentru anul 2020.

înregistrat îmbunătățiri, de exemplu în ceea ce privește disponibilitatea mijloacelor de a prezenta cauzele în format electronic sau de a monitoriza diferitele etape ale procedurilor, precum și promovarea și stimulentele pentru utilizarea metodelor de soluționare alternativă a litigiilor¹². Autoritățile au raportat, de asemenea, tendințe pozitive în ceea ce privește recurgerea la mediere, în special în litigiile în materie comercială și de drepturi familiale/părintești¹³. În ceea ce privește resursele, cheltuielile generale ale guvernului pentru sistemul de justiție par să acopere aproape exclusiv remunerațiile și salariile¹⁴.

În contextul pandemiei de COVID-19, Grecia a depus eforturi pentru a accelera digitalizarea administrației publice¹⁵. În luna mai 2020, Ministerul Justiției în cooperare cu Ministerul Guvernării Digitale, a eliberat 15 certificate digitale/electronice, cum ar fi diferite certificate în domeniul dreptului succesoral¹⁶ și comercial, prin rețeaua existentă de centre de servicii pentru cetățeni. De asemenea, a unificat 20 de certificate legate de legislația în materie de insolvență într-un singur certificat, care poate fi obținut în format electronic de la Registrul General al Comerțului.

Autoritățile au lansat recent o inițiativă de creare a unor camere specializate în instanțele civile și de contencios administrativ. Noile camere ar urma să se ocupe de anumite categorii de cauze, precum cauzele care implică cereri de despăgubire întemeiate pe încălcarea legislației naționale și a legislației UE în materie de comunicații electronice, energie și protecție a datelor cu caracter personal¹⁷. O dezbatere cu privire la o reformă mai sistematică a sistemului de justiție pentru a ține seama mai bine de structura demografică actuală, la evoluțiile în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor și la alți parametri relevanți este în derulare în rândul membrilor comunității juridice¹⁸.

Eficiența

Sistemul de justiție continuă să se confrunte cu provocări în ceea ce privește eficiența generală a acestuia. Statisticile judiciare arată că, în special, sistemul judiciar civil continuă să se confrunte cu provocări în materie de eficiență, întrucât timpul necesar pentru soluționarea litigiilor civile și comerciale în primul grad de jurisdicție a crescut din nou (559 de zile în 2018, comparativ cu 479 de zile în 2017)¹⁹. În plus, productivitatea instanțelor de prim grad de jurisdicție scade în ceea ce privește rata de soluționare a cauzelor pentru litigiile civile și comerciale (86,3 % în 2018, comparativ cu 96,0 % în 2017)²⁰, ceea ce înseamnă că Grecia se confruntă cu un risc clar de creștere de noi stocuri de cauze restante²¹. Părțile interesate au identificat o serie de provocări procedurale pe care Codul de procedură civilă, astfel cum a fost reformat, a încercat să le abordeze, dar care persistă în prezent. De exemplu, aceste provocări se referă la durata procedurilor civile și comerciale litigioase sau a procedurilor de executare silită. Un raport de punere în aplicare privind Codul de procedură

¹² Figurile 27, 30, Tabloul de bord privind justiția în Uniunea Europeană pentru anul 2020.

¹³ Informații primite în contextul vizitei de țară în Grecia.

¹⁴ Figura 34, Tabloul de bord privind justiția în Uniunea Europeană pentru anul 2020.

¹⁵ Grecia nu a impus starea de urgență în contextul pandemiei COVID-19.

¹⁶ Comunicat al Ministerului Justiției din 25 mai 2020.

¹⁷ Comisia Europeană, Enhanced Surveillance Report May 2020 (Raport privind supravegherea mai strictă – Grecia, mai 2020), p. 28 și 106.

¹⁸ Pikrammenos, „Planificarea teritoriului judiciar: o alegere a legiitorului ce afectează puternic sistemul judiciar”, în: „Justiția în Grecia”, Dianeosis 2019 („Δικαστική Χωροταξία: επιλογή του νομοθέτη με μείζονα σημασία για το δικαστικό σύστημα”, στο συλλογικό έργο ‘Η Δικαιοσύνη στην Ελλάδα, Διανέοσις 2019’).

¹⁹ Figura 6, Tabloul de bord privind justiția în Uniunea Europeană pentru anul 2020.

²⁰ Figura 11, Tabloul de bord privind justiția în Uniunea Europeană pentru anul 2020.

²¹ Figurile 11 și 14, Tabloul de bord privind justiția în Uniunea Europeană pentru anul 2020.

civilă este în derulare și au fost formulate deja o serie de recomandări²². Părțile interesate au raportat că justiția penală se confruntă, de asemenea, cu probleme similare și întâzieri considerabile în prelucrarea cauzelor²³. Secțiile de contencios administrativ continuă să își îmbunătățească performanța, păstrând o rată ridicată de soluționare a litigiilor (163,5 % în 2018), reducând timpul necesar pentru soluționarea litigiilor administrative în primă instanță și stocul existent de cauze restante prin soluționarea unui număr mai mare de cauze decât cel al cauzelor nou introduse²⁴. Cu toate acestea, atât timpul necesar pentru soluționarea cauzelor de contencios administrativ în primul grad de jurisdicție (601 de zile în 2018), cât și numărul de cauze pendinte rămân la un nivel relativ ridicat²⁵.

II. CADRUL LEGISLATIV ANTICORUPȚIE

Grecia a instituit un cadru strategic cuprinzător anticorupție sub forma Planului național de acțiune anticorupție (NACAP). Autoritatea Națională pentru Transparență, care supraveghează punerea în aplicare a planului, a fost înființată în 2019 în vederea îmbunătățirii cooperării și coordonării între diferitele autorități de audit și organisme de inspecție. În ultimii ani, țara a întreprins o serie de măsuri pentru a-și revizui cadrul juridic anticorupție. Cel mai recent control constituțional, efectuat în 2019, a modificat regimul de imunitate pentru deputați și miniștri. În prezent sunt în curs de punere în aplicare mai multe legi anticorupție care au fost revizuite în ultimii ani, cum ar fi cele din domeniul finanțării partidelor și al declarațiilor de avere. În ceea ce privește declarațiile de avere, în prezent, este pe deplin operațional un sistem online de depunere a declarațiilor. În prezent, se derulează discuții cu privire la regimul de protecție a avertizorilor de integritate. Activitățile de lobby rămân nereglementate.

În 2012, Grecia a obținut un scor de 36/100 conform Indicelui privind percepția asupra corupției al Transparency International, iar în 2019²⁶ scorul său a crescut, ajungând la 48/100, Grecia situându-se astfel pe locul al 17-lea în UE și pe locul 60 la nivel mondial. Un procent de 95 % dintre respondenții la cel mai recent sondaj Eurobarometru privind corupția consideră că corupția este larg răspândită în țara lor (media UE: 71 %)²⁷. Un procent de 95 % dintre întreprinderi consideră corupția ca fiind o problemă răspândită și peste jumătate (58 %) declară că corupția este o problemă atunci când desfășoară activități comerciale²⁸. De asemenea, 36 % dintre persoane consideră că există suficiente cazuri de urmărire penală finalizate cu succes pentru a descuraja practicile corupte în rândul cetățenilor (media UE de 36 %), iar 20 % dintre întreprinderi consideră că persoanele și întreprinderile prinse atunci când dau mită unui înalt oficial sunt pedepsite în mod corespunzător, în raport cu media UE de 31 %.

²² Comisia Europeană: Enhanced Surveillance Report May 2020 (Raport privind supravegherea mai strictă – Grecia, mai 2020), Documentul instituțional nr. 127, p. 73.

²³ Contribuție din partea Transparency International la Raportul privind statul de drept pentru anul 2020, p. 11. Potrivit informațiilor primite în contextul vizitei de țară în Grecia, acest lucru determină în mod regulat încetarea cazurilor de delict prin măsuri legislative ad-hoc, ceea ce duce la impunitate *de facto* pentru o gamă largă de delict (a se vedea, de exemplu, articolul 63 din Legea nr. 4687/2020, pentru un exemplu recent al acestei practici).

²⁴ Figurile 12, 8, 15 din Tabloul de bord privind justiția în Uniunea Europeană pentru anul 2020.

²⁵ Figurile 9, 15 din Tabloul de bord privind justiția în Uniunea Europeană pentru anul 2020.

²⁶ Transparency International Grecia: <https://www.transparency.org/en/countries/greece>.

²⁷ Sondajul Eurobarometru Flash 502 (2020), Corupția.

²⁸ Sondajul Eurobarometru Flash 482 (2019), Atitudinea societăților față de corupția din UE.

S-a efectuat o revizuire recentă a legislației penale și sunt avute în vedere unele modificări suplimentare. În ultimii ani, Grecia a întreprins o serie de măsuri pentru a-și revizui cadrul legislativ anticorupție, pentru a incrimina infracțiunile de corupție și pentru a include sancțiuni care sunt proporționale și disuasive. Amendamentele adoptate în iunie 2019, care au scăzut nivelul de clasificare a infracțiunii de dare sau luare de mită la delict și au redus sancțiunea aferentă, au fost abrogate în noiembrie 2019. Această abrogare a venit ca o reacție la preocupările exprimate de Grupul de state împotriva corupției (GRECO) și de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), care au formulat, de asemenea, o serie de recomandări în acest sens²⁹. Cu toate acestea, din cauza principiului *lex mitior*³⁰ aplicabil în dreptul penal elen, o serie de cauze pendinte vor fi afectate din cauza unui termen de prescripție mai redus sau al sancțiunilor mai puțin stricte³¹.

Cooperarea și coordonarea între diferitele autorități de audit și organisme de inspecție au fost consolidate. Autoritatea Națională pentru Transparență (NTA), înființată în august 2019³², a reunit sub egida sa șase organisme de audit separate anterior, cu scopul de a aborda problema fragmentării instituționale și a lipsei de coordonare. NTA deține șase birouri regionale și este responsabilă pentru planificarea, coordonarea, supravegherea și evaluarea generală a eficacității tuturor mecanismelor de control. Responsabilitatea pentru prevenirea, detectarea și combaterea fraudei și corupției în sectorul public, precum și sensibilizarea publicului, îi revin, de asemenea, NTA. Autoritatea este responsabilă pentru coordonarea generală a Planului național de acțiune anticorupție (NACAP), care, din 2013, este cadrul de planificare și monitorizare a eforturilor de prevenire și combatere a corupției³³. NTA cooperează cu alte organisme administrative și cu serviciile de urmărire penală, având competențe de aplicare a sancțiunilor administrative, iar inspectorii-auditorii săi pot efectua o examinare preliminară sau o investigație ca urmare a unui ordin al unui procuror. Independența operațională și autonomia administrativă și financiară a autorității sunt consacrate în lege, iar activitatea sa face obiectul controlului parlamentar.

Două unități specializate anticorupție sunt responsabile pentru combaterea corupției săvârșite de politicieni și înalți oficiali. Serviciul de urmărire penală responsabil cu infracțiunile economice și serviciul de urmărire penală responsabil de cazurile de corupție sunt susținute de agenții speciale de anchetă, cum ar fi Direcția generală pentru criminalitate financiară și economică (SDOE) și Poliția financiară. În urma recomandărilor specifice din partea OCDE, Grecia depune eforturi pentru a dota autoritățile de anchetă și de urmărire penală cu resursele umane și tehnice adecvate³⁴.

Au fost luate măsuri importante pentru soluționarea obstacolelor în calea urmăririi penale a corupției la nivel înalt prin intermediul unor amendamente constituționale. Dispozițiile constituționale referitoare la regimul imunității deputaților și al miniștrilor în exercițiu sau al foștilor miniștri au fost modificate în 2019. În cadrul regimului juridic

²⁹ GRECO Ad hoc Report on Greece (Rule 34) [Raport ad-hoc privind Grecia (Regula 34)]; Comisia Europeană, Raportul de țară privind Grecia din 2020, [SWD(2020) 507 final].

³⁰ Principiul *lex mitior* este principiul aplicării legii mai puțin stricte și constituie un principiu general al legilor penale naționale, precum și un principiu general al dreptului Uniunii.

³¹ Pentru mai multe detalii, a se vedea Comisia Europeană, Raportul de țară privind Grecia din 2020, [SWD(2020) 507 final] p. 64, 65.

³² Legea nr. 4622/2019.

³³ National Transparency Authority (2018): Anti-corruption action plan 2018-2021 [Autoritatea Națională pentru Transparență (2018): Planul de acțiune anticorupție]. Grecia a adoptat primul său NACAP în martie 2013, care a fost actualizat în continuare în august 2015.

³⁴ OCDE (2018): Monitorizarea fazei a 3-a bis: raport scris suplimentar depus de Grecia.

anterior, posibilitatea de a urmări penal membri în exercițiu sau foști membri ai guvernului a fost sever restricționată de o procedură complexă și cu durată limitată pentru aprobarea parlamentară în diferite etape ale procedurii penale. Termenul special de prescripție a fost, de asemenea, abrogat, eliminând astfel unele obstacole juridice importante în calea urmăririi penale a corupției la nivel înalt, în special în ceea ce privește eliminarea termenului în care Parlamentul trebuie să adopte o moțiune de urmărire penală împotriva miniștrilor în exercițiu sau a foștilor miniștri³⁵. Noile dispoziții au intrat în vigoare la 28 noiembrie 2019 și nu se vor aplica retroactiv pentru cauzele deja pendinte.

O serie de reforme anticorupție importante finalizate în trecut sunt în curs de punere în aplicare. După o serie de reforme legislative, s-a adoptat o lege modernă privind finanțarea partidelor³⁶. Se pare, totuși, că punerea în aplicare deplină a acesteia constituie un motiv de îngrijorare, întrucât mecanismele de control nu sunt complet eficiente încă și, până acum, nu au fost impuse sancțiuni de către comisia de audit competentă a Parlamentului împotriva vreunui partid politic³⁷.

Grecia a efectuat mai multe reforme pentru a îmbunătăți și a consolida cadrul juridic aplicabil sistemului de declarații de avere. Începând din 2016, declarațiile de avere pentru toate categoriile acoperite sunt trimise online³⁸, iar sistemul este acum pe deplin operațional. Cu toate acestea, Legea relevantă privind depunerea declarațiilor de avere și de interese financiare de către persoanele responsabile a fost modificată încă o dată în 2018, stipulând că toate persoanele care intră sub incidența acesteia trebuie să depună din nou declarațiile de avere pentru anii 2015, 2016 și 2017³⁹. Există patru autorități principale însărcinate cu primirea și auditul declarațiilor de avere: (i) Comisia parlamentară pentru investigarea declarațiilor de avere (CIDA), așa-numita Comisie 3-A, care este formată din 11 membri și este responsabilă cu supravegherea și aplicarea sancțiunilor în ceea ce privește finanțarea entităților politice (cum ar fi partidele și persoanele) și în ceea ce privește declarațiile de avere. Aceasta este sprijinită de un serviciu special, compus din 20 de membri ai personalului și condus de un specialist detașat de la Secretariatul special al autorității de investigații financiare; (ii) Unitatea de investigare a sursei fondurilor a FIU (Autoritatea de combatere a spălării banilor), responsabilă cu auditul declarațiilor de avere ale mai multor categorii de funcționari publici, precum și ale persoanelor fizice care exercită atribuții de administrare în entități juridice private specifice; (iii) Unitatea de Afaceri Interne a Poliției, care este responsabilă cu auditul declarațiilor de avere ale ofițerilor de poliție și (iv) directorul Autorității Naționale pentru Transparență, care este responsabil pentru primirea și verificarea declarațiilor de avere ale autorităților de control administrativ (inspectori, auditori, anchetatori). Cele patru autorități sunt independente una față de cealaltă și nu există un mecanism formal de cooperare pentru a-și coordona activitățile. În plus, alte organisme de supraveghere pot verifica ad-hoc o declarație de avere, în cazul în care au primit o plângere⁴⁰.

³⁵ Comisia Europeană, Raportul de țară privind Grecia din 2020, SWD(2020) 507 final.

³⁶ Legea nr. 3023/2002 astfel cum a fost modificată prin Legile nr. 4304/2014, 4472/2017, 4475/2017, 4509/2017.

³⁷ Comisia Europeană, Raportul de țară privind Grecia din 2020, SWD(2020) 507 final.

³⁸ Normele privind declararea averilor sunt prevăzute în Legea nr. 3213/2003, în forma sa actuală, după adoptarea Legii nr. 4571/2018.

³⁹ Monitorul oficial nr. 186 /A/ 30.10.2018. Legea nr. 4571/2018 prevede că toate categoriile de persoane care au obligația de a depune declarațiile de avere trebuie să le depună din nou pentru anii 2015, 2016 și 2017.

⁴⁰ În plus, Curtea de Conturi se pronunță asupra cauzelor rezultate în urma auditului creșterii nejustificate a averii persoanelor care fac obiectul obligației de depunere a declarației de avere (menționate la articolul 1 din Legea nr. 3213/2003), care sunt introduse sub forma unei acțiuni în justiție de către Parchetul General la

O reformă recentă introduce dispoziții noi privind conflictele de interese. Acestea vizează membrii guvernului, secretarii generali și speciali, precum și coordonatorii administrațiilor descentralizate, președinții sau directorii autorităților independente și președinții, vicepreședinții, guvernatorii, viceguvernatorii și directorii generali ai entităților juridice publice și private⁴¹, cu excepția celor consacrate în Constituție, care raportează doar Parlamentului, nu și Guvernului. Codul funcționarilor publici prezintă mai multe restricții și incompatibilități pentru funcționarii publici. Pentru deputați, există mai multe dispoziții similare în cadrul Codului de conduită pentru parlamentari⁴². Încălcarea acestor dispoziții poate fi considerată abatere disciplinară⁴³.

Activitățile de lobby din Grecia rămân în mare parte nereglementate, iar cadrul de protecție a avertizorilor de integritate este incomplet. În prezent, nu există nicio obligație specifică de înregistrare a persoanelor care desfășoară activități de lobby sau de raportare a contactelor dintre funcționarii publici și cei care desfășoară activități de lobby. Cu toate acestea, un proiect de lege este în curs de elaborare. Nu există un cadru juridic general pentru protecția avertizorilor de integritate. Există unele dispoziții în cadrul aplicabil pentru „martorii de interes public”⁴⁴, care introduc o protecție limitată împotriva urmăririi penale pentru persoanele care divulgă anumite infracțiuni, inclusiv fapte de corupție. Au fost adoptate unele măsuri pentru a introduce orientări privind protecția avertizorilor de integritate în sectorul privat⁴⁵ și o inițiativă legislativă pentru instituirea unui mecanism eficient de protecție a acestora a fost inclusă în Planul național de acțiune anticorupție pentru perioada 2018-2021, dar cadrul general nu a fost încă elaborat.

În ceea ce privește principiul „ușilor turnante”, cadrul juridic a fost modificat în 2019. Anterior, legislația prevedea că înalții funcționari publici trebuie să evite desfășurarea oricărei activități profesionale private, similară cu atribuțiile lor anterioare, pentru o perioadă de 2 ani. Sancțiunile pentru încălcarea acestor dispoziții includeau amenzi, interzicerea numirii în funcția de funcționar al administrației publice pentru o perioadă de zece ani și radierea din registrul național relevant⁴⁶. Totuși, aceste dispoziții au fost eliminate în urma unor noi modificări, care au introdus o perioadă de incompatibilitate redusă, de la doi ani la un an, și au eliminat dispozițiile privind aplicarea sancțiunilor⁴⁷. O comisie de etică independentă înființată în cadrul Autorității Naționale pentru Transparență este responsabilă pentru acordarea acestei permisiuni (sau pentru autorizarea acestei activități în condiții specifice) și

Curtea de Conturi, în urma unui audit efectuat de organele administrative competente. Scopul auditului este de a identifica creșterea averilor considerate ca fiind obținute prin fapte de corupție și de a le revendica [articolul 3B alineatele (4) și (12) din Legea nr. 3213/2003, articolul 118 din Legea nr. 4700/2020] în detrimentul celor vinovați.

⁴¹ Articolul 71 din Legea nr. 4622/2019.

⁴² Articolul 3 din Codul de conduită pentru parlamentari.

⁴³ Oficiul ONU pentru combaterea traficului de droguri și prevenirea criminalității (2018), Thematic Compilation of Relevant Information Submitted by Greece – Asset and interest Disclosure systems (Compilație tematică a informațiilor relevante prezentate de Grecia – sisteme de declarare a averii și a intereselor).

⁴⁴ Legea nr. 4254/2014.

⁴⁵ OCDE (2018) Guidelines on Whistle-blower Protection for Companies in Greece (Orientări privind protecția avertizorilor de integritate pentru întreprinderile din Grecia). Aceste orientări au fost elaborate cu sprijinul UE.

⁴⁶ Articolul 23 din Legea nr. 4440/2016.

⁴⁷ Legea nr. 4622/2019 (articolul 119) privind „Statul executiv: organizarea, funcționarea și transparența guvernului, a organelor guvernamentale și a administrației publice centrale” care a intrat în vigoare în august 2019.

pentru propunerea de sancțiuni în cadrul legislației, care urmează să fie impuse de către directorul Autorității Naționale pentru Transparență.

III. PLURALISMUL MASS-MEDIEI

Cadrul juridic elen privind pluralismul mass-mediei se întemeiază pe o serie de garanții constituționale și măsuri legislative. În mod special, dreptul la libertatea de exprimare este protejat de Constituție. Există structuri care să asigure pluralismul mass-mediei și drepturile presei. Mass-media elenă a fost afectată de criza economică, ceea ce a condus la creșterea vulnerabilității financiare a companiilor mass-media și a jurnaliștilor⁴⁸.

Independența autorității de reglementare pentru serviciile mass-media audiovizuale este garantată, dar aceasta nu dispune de resurse suficiente. Consiliul Național pentru Radio și Televiziune (NCRTV) supraveghează și reglementează piețele de radio și televiziune. Independența sa este consacrată în Constituție⁴⁹ și în cadrul său juridic prevăzut în Legea privind mass-media⁵⁰. NCRTV este un organism format din nouă membri, alcătuit dintr-un președinte, un vicepreședinte și șapte membri, numiți de plenul președinților, un organ special al Parlamentului responsabil cu numirile în cadrul autorităților independente în care sunt reprezentate toate partidele politice⁵¹. Instrumentul de monitorizare a pluralismului mass-mediei 2020 (*Media Pluralism Monitor – „MPM 2020”*) a evaluat independența și eficacitatea NCRTV ca fiind expuse unui risc scăzut. Cu toate acestea, MPM 2020 indică, de asemenea, că nu există garanții specifice pentru a evita luarea de decizii arbitrare în numele statului în ceea ce privește resursele bugetare ale autorității. De asemenea, acesta susține că, deși există norme privind incompatibilitatea, procedurile de numire nu sunt suficient de transparente, iar calificările necesare sunt stabilite în termeni generali, ceea ce nu împiedică alegerea membrilor pe baza unor considerente de natură politică⁵². În timpul vizitei de țară, s-a remarcat că NCRTV nu dispune de resurse financiare și de personal suficiente pentru a-și îndeplini toate sarcinile, în special în ceea ce privește monitorizarea serviciilor mass-media audiovizuale care provin din regiunile și insulele situate cel mai departe de Atena și care nu pot fi urmărite din capitală. Autoritățile au început procesul de transpunere a Directivei revizuite privind serviciile mass-media audiovizuale (DSMAV)⁵³. Directiva consolidează independența autorităților de reglementare din domeniul mass-mediei, garantând că acestea sunt separate de guvernul lor din punct de vedere juridic și independente din punct de vedere funcțional de guvern și de orice alt organism de drept public sau privat.

Transparența în ceea ce privește proprietatea asupra mass-mediei este asigurată doar parțial, în special pentru serviciile mass-media audiovizuale. Deși companiile din domeniul mass-mediei audiovizuale au obligația să raporteze către NCRTV⁵⁴ structurile de proprietate ale acestora, presa scrisă nu are obligația să indice proprietarul pe ziarele tipărite.

⁴⁸ În 2020, Grecia ocupa locul al 65-lea la nivel mondial în clasamentul mondial al libertății presei întocmit de organizația Reporteri fără Frontiere.

⁴⁹ Articolul 15 alineatul (2) din Constituție.

⁵⁰ Legea nr. 4339/2015 și, de asemenea, Legile nr. 1866/1989, 2328/1995, 2644/1998, 2863/2000 etc., astfel cum au fost modificate.

⁵¹ Contribuția Greciei la Raportul privind statul de drept pentru anul 2020.

⁵² 2020 Media Pluralism Monitor (Instrumentul de monitorizare a pluralismului mass-mediei 2020).

⁵³ Directiva (UE) 2018/1808 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 noiembrie 2018 de modificare a Directivei 2010/13/UE.

⁵⁴ DSMAV revizuită încurajează statele membre să adopte măsuri legislative care să prevadă obligația furnizorilor de servicii mass-media aflați sub jurisdicția lor de a pune la dispoziție informații privind structura propriului acționariat, inclusiv beneficiarii reali.

Cu toate acestea, trebuie remarcat faptul că, pentru a se înregistra în Registrul presei regionale și locale, operatorii mass-media trebuie să furnizeze autorităților naționale informații privind dreptul de proprietate⁵⁵. Divulgarea publică a dreptului de proprietate asupra companiilor de presă de știri se realizează doar parțial, în special în ceea ce privește beneficiarii reali⁵⁶. MPM 2020 a evaluat transparența dreptului de proprietate asupra mass-mediei ca fiind expusă unui nivel mediu de risc, indicând că „legislația internă nu se caracterizează prin dispoziții clare privind dezvăluirea dreptului de proprietate asupra presei de știri”. În ceea ce privește transparența dreptului de proprietate asupra mass-mediei online, autoritățile elene raportează că Secretariatul General pentru Mass-media și Comunicare a lansat un registru mass-media online, denumit „e-media”⁵⁷. Acest registru se adresează tuturor proprietarilor de canale mass-media cu prezență online (site), încurajându-i să își înregistreze activitățile online.

Criteriile de distribuție a subvențiilor de stat indirecte sunt raportate ca fiind echitabile.

MPM 2020 raportează că criteriile pentru subvențiile de stat indirecte, cum ar fi subvențiile pentru distribuirea prin poștă, taxa pe valoare adăugată redusă și ratele pentru serviciile de comunicații, sunt echitabile. Cu toate acestea, părțile interesate au raportat preocupări cu privire la lipsa de sprijin financiar din partea guvernului pentru jurnaliști și lipsa de transparență privind alocarea publicității de stat legate de pandemie⁵⁸. Autoritățile elene indică faptul că Secretariatul General pentru Comunicare și Mass-media supraveghează punerea în aplicare a programelor de comunicare și a acțiunilor serviciilor și organizațiilor publice. Fiecare serviciu sau organizație care desfășoară un program de comunicare cu un buget de peste 30 000 EUR are obligația să depună o cerere care urmează să fie aprobată de Secretariatul General. Cu toate acestea, potrivit MPM 2020, transparența politicii este problematică, deoarece sumele primite de presa scrisă eligibilă nu sunt puse la dispoziția publicului.

În special, dreptul la libertatea de exprimare este recunoscut de Constituție. Modificările recente aduse Codului penal au abrogat infracțiunea de blasfemie. Pedepsa cu închisoarea se numără, de asemenea, printre sancțiunile posibile aplicabile infracțiunii de defăimare. Accesul la informații este un drept consacrat de Constituție. De asemenea, acesta prevede dreptul de acces la documentele deținute de organismele publice. Restricțiile sunt definite în conformitate cu standardele internaționale și există mecanisme de recurs. Cadrul de reglementare pentru protecția avertizorilor de integritate, care reprezintă adesea surse importante pentru jurnaliști, rămâne incomplet. Potrivit MPM 2020, principalele preocupări includ mecanisme insuficiente de asigurare a respectării standardelor profesionale în domeniul jurnalismului. Părțile interesate au raportat că organismele de etică din cadrul sindicatelor jurnaliștilor nu sunt foarte active și nu sunt în măsură să monitorizeze în mod eficient jurnalismul etic sau alte aspecte, dar au subliniat, totodată, existența unui peisaj mediatic online relativ sănătos în Grecia, în special la nivel local⁵⁹.

⁵⁵ Articolele 20 și 22 din Legea nr. 4557/2018 privind dispozițiile pentru Registrul central al beneficiarilor reali.

⁵⁶ 2020 Media Pluralism Monitor (Instrumentul de monitorizare a pluralismului mass-mediei 2020). Potrivit autorităților elene, o nouă decizie ministerială (667/2020) obligă în prezent toate entitățile care desfășoară activități comerciale în Grecia să păstreze un registru special al beneficiarilor reali care să dezvăluie beneficiarii reali ai acestora și întregul lanț al beneficiarilor. Acest lucru este valabil, de asemenea, pentru companiile de mass-media.

⁵⁷ Registrul E-media poate fi găsit aici: <https://emedia.media.gov.gr/>.

⁵⁸ Informații primite în contextul vizitei de țară în Grecia.

⁵⁹ 2020 Media Pluralism Monitor (Instrumentul de monitorizare a pluralismului mass-mediei 2020).

Jurnaliștii se confruntă cu provocări în ceea ce privește condițiile de muncă și siguranța acestora. Condițiile de muncă rămân problematice, iar jurnaliștii sunt expuși la atacuri și amenințări la adresa integrității lor fizice. În ultimul timp au fost raportate mai multe atacuri asupra jurnaliștilor⁶⁰. Centrul european pentru libertatea presei și a mijloacelor de informare în masă (ECPMF) indică faptul că, cu puține excepții, principala amenințare la adresa siguranței jurnaliștilor în Grecia provine de la extremiștii de extremă dreapta⁶¹. În 2019 și 2020, Platforma Consiliului Europei pentru promovarea protecției jurnalismului și a siguranței jurnaliștilor⁶² și Mapping Media Freedom⁶³ au raportat nouă alerte legate de campaniile de defăimare împotriva jurnaliștilor, atacuri care vizează jurnaliști care investighează aspecte legate de migrație și refugiați și finanțarea mass-mediei de la bugetul stat în contextul Covid-19. Sindicatele jurnaliștilor din Grecia oferă asistență juridică, sprijin financiar limitat și formare pentru jurnaliști.

IV. ALTE ASPECTE INSTITUȚIONALE LEGATE DE SISTEMUL DE CONTROL ȘI ECHILIBRU

Grecia este o democrație parlamentară cu parlament unicameral. Separarea puterilor în stat este consacrată în Constituție⁶⁴. Competența legislativă este conferită Parlamentului și Președintelui⁶⁵, iar dreptul de a adopta acte legislative le revine Parlamentului și Guvernului.

Procesul de legiferare trece prin eforturi de reformare în vederea standardizării și a raționalizării etapei pregătitoare și în vederea îmbunătățirii calității acestuia. Realitatea legislativă din Grecia a fost caracterizată până foarte recent de o lipsă de coerență și de un grad mare de fragmentare. Acest lucru a devenit cunoscut sub denumirea de „polynomia” sau chiar „kakonomia”, și a fost exacerbată și mai mult de lipsa unei codificări oficiale și cuprinzătoare a legislației⁶⁶. Pentru a face față acestor provocări, o inițiativă legislativă⁶⁷ din 2019 a redefinit și elaborat cadrul normativ pentru o bună legiferare și pentru practicile de codificare. Acest lucru a dus la elaborarea recentă și adoptarea unor metode standardizate, stabilite în manualele respective, care au fost distribuite în întreaga administrație și sunt disponibile online⁶⁸.

O reformă cuprinzătoare a procedurilor de legiferare are drept scop consolidarea calității legislației. Până de curând, realizarea unor evaluări ale impactului și consultarea părților interesate nu au fost practici clar definite în procesul de legiferare. Legea privind statul executiv din 2019⁶⁹ vizează o reformă cuprinzătoare a procedurilor de legiferare, bazată

⁶⁰ În decembrie 2018, un atac cu bombă asupra postului de televiziune SKAI din Atena a provocat pagube majore. În mai 2019, mașina unui reporter al postului CNN Grecia a fost incendiată intenționat. Centrul european pentru libertatea presei și a mijloacelor de informare în masă (ECPMF) raportează că, de asemenea în 2019, anarhiștii au intrat în sediul ziarului Athens Voice și au distrus echipamente de birou, calculatoare și mobilier.

⁶¹ Centrul european pentru libertatea presei și a mijloacelor de informare în masă (2019), Grecia: New democracy – new press freedom? (Noua democrație – Noua libertate a presei?)

⁶² Consiliul Europei, Platforma pentru promovarea protecției jurnalismului și a siguranței jurnaliștilor.

⁶³ ECPMF, Platforma Mapping Media Freedom.

⁶⁴ Articolul 26 din Constituție.

⁶⁵ A se vedea nota anterioară.

⁶⁶ Sotiropoulos/Christopoulos, Polynomia și Kakonomia în Grecia, Dianeosis 2017 („Πολυνομία και Κακονομία Στην Ελλάδα”); a se vedea de asemenea Comisia Europeană, Raportul de țară pentru Grecia din 2019, SWD(2019) 1007 final, p. 55.

⁶⁷ Legea nr. 4622/2019 privind „Statul executiv”, secțiunea 3, capitolul C, „Procesul de elaborare a legii și bunele practici în domeniul legiferării”, articolele 57-64 și capitolul D, „Codificarea și revizuirea legii”, articolele 65-67.

⁶⁸ Manuale privind codificarea juridică, metodologia legislativă și evaluările impactului.

⁶⁹ Legea nr. 4622/2019.

pe principii și tehnici ale unei mai bune legiferări, cu accent pe consolidarea rolului evaluărilor impactului. Legea a instituit, de asemenea, un organism independent de evaluare științifică cu participarea deopotrivă a avocaților și a economiștilor și a consolidat structura instituțională pentru codificarea și reforma juridică. Punerea în aplicare a Legii privind statul executiv este în derulare. Autoritățile au adoptat recent un manual detaliat privind metodologia legislativă și un model pentru o evaluare cuprinzătoare a impactului⁷⁰. Părțile interesate, cum ar fi Comisia națională pentru drepturile omului din Grecia⁷¹ sau Ombudsmanul elen⁷², au subliniat faptul că nu primesc în prealabil proiectele de legi și, prin urmare, nu au suficient timp pentru a formula observații detaliate cu privire la dispoziții. În plus, timpul acordat consultării publice este adesea foarte scurt. Noul proces de legiferare vizează remedierea acestor deficiențe. Autoritățile au raportat cu privire la eforturile depuse pentru a limita recurgerea la proceduri accelerate și ordonanțe de urgență în procesul legislativ.

Respectarea drepturilor fundamentale și constituționale este asigurată în mai multe moduri, inclusiv de către autoritățile independente. Întrucât nu există o curte constituțională oficială în Grecia, Constituția Greciei permite fiecărui judecător să stabilească dacă drepturile constituționale ale unei persoane au fost încălcate printr-o lege care încalcă Constituția⁷³. Datorită existenței unui astfel de sistem de control constituțional difuz, toate instanțele au competența de a revizui constituționalitatea legilor⁷⁴. Cu toate acestea, în conformitate cu Constituția din 1975, a fost creată o instanță specială ad-hoc, Curtea Specială Supremă⁷⁵. Competența sa limitată include controlul *ex post* al constituționalității legislației în cazul unui dezacord între Curțile Supreme. Hotărârile sale privind controlul constituționalității dispozițiilor legale care intră sub incidența controlului său sunt obligatorii pentru toate instanțele. Ombudsmanul elen, care este o autoritate administrativă independentă, înființată în 1997, are sarcina de a desfășura activități de mediere între cetățeni și serviciile publice, autoritățile locale, organismele de drept public și serviciile publice, de a proteja drepturile civile, de a combate administrarea defectuoasă și de a asigura respectarea garanțiilor procedurale⁷⁶. Grecia a înființat ulterior, în 1998, o Comisie națională pentru drepturile omului ca instituție națională pentru drepturile omului, care acționează în calitate de organism consultativ al statului în aspecte legate de protecția și promovarea drepturilor omului. Aceasta a fost reacreditată, în martie 2017, primind statutul A în conformitate cu principiile generale ale ONU⁷⁷.

⁷⁰ Acesta a fost elaborat cu sprijinul tehnic oferit de Comisia Europeană, a se vedea Comisia Europeană, Enhanced Surveillance Report May 2020 (Raport privind supravegherea mai strictă, mai 2020) p. 27, 103.

⁷¹ Informații primite în contextul vizitei de țară în Grecia.

⁷² Rețeaua europeană a instituțiilor naționale pentru drepturile omului, The rule of law in the European Union (Statul de drept în Uniunea Europeană), p. 115.

⁷³ Articolul 87 alineatul (2) din Constituție, care prevede că judecătorii nu sunt obligați să respecte dispozițiile adoptate prin încălcarea Constituției. Articolul 93 alineatul (4) din Constituție prevede că instanțele sunt obligate să nu aplice un statut al cărui conținut încalcă Constituția.

⁷⁴ A se vedea, de exemplu Contiades, Papacharalambous și Papastylanos, The Constitution of Greece: EU Membership Perspectives Constituția Greciei: Perspective privind apartenența la UE), în: National Constitutions in European and Global Governance: Democracy, Rights, the Rule of Law (Constituțiile naționale în guvernarea europeană și globală: democrație, drepturi, statul de drept), 2019, pp. 642 – 643.

⁷⁵ Articolul 100 din Constituție.

⁷⁶ Ombudsmanul elen este, de asemenea, organismul național pentru egalitate, cu un mandat care vizează combaterea discriminării și promovarea principiului egalității de tratament, indiferent de sex, rasă sau origine etnică, statut familial sau social, religie sau credință, dizabilități sau boli cronice, vârstă, orientare sexuală și identitate de gen.

⁷⁷ Principiile de la Paris ale Organizației Națiunilor Unite privind statutul instituțiilor naționale, adoptate prin Rezoluția 48/134 a Adunării Generale a ONU la 20 decembrie 1993.

Accesul la informații, inclusiv la deciziile administrative, este asigurat iar transparența este garantată printr-o politică privind accesul la informațiile guvernamentale. Începând din 2010, Grecia operează o platformă electronică („Di@vgeia”) pe care toate autoritățile publice trebuie să încarce fiecare act administrativ, inclusiv, printre altele, deciziile de numire, acordarea de granturi, transferul de personal și deciziile privind subvențiile de stat pentru cetățeni⁷⁸. Legislația relevantă prevede, de asemenea, că niciun act nu este considerat valabil dacă nu este încărcat pentru prima dată și afișat pe platforma electronică la care fiecare persoană interesată are acces direct⁷⁹.

Libertatea de asociere este consacrată în Constituție, deși nu există un cadru specific favorabil societății civile. Autoritățile elene au raportat că actualul cadru juridic nu prevede dispoziții specifice privind înființarea și funcționarea ONG-urilor⁸⁰. Cu toate acestea, în 2018, a fost înființat un „Registru al membrilor ONG-uri elene și străine” printr-o decizie ministerială comună⁸¹, consacrată ulterior într-o lege, în 2020⁸². Această lege a introdus și a extins treptat normele privind înregistrarea și certificarea ONG-urilor elene și străine care desfășoară activități în domeniul azilului, migrației și incluziunii sociale, prevede termenii și condițiile pentru înregistrarea organizațiilor și acordă Ministerului Migrației și Azilului competența de a stabili cerințe suplimentare pentru înregistrarea ONG-urilor. Această situație este criticată de o serie de părți interesate, care consideră că reglementările privind funcționarea ONG-urilor includ cerințe prea stricte și disproporționate pentru înregistrare și certificare⁸³. De asemenea, a fost raportată⁸⁴ o creștere a atacurilor asupra ONG-urilor care lucrează cu refugiați și migranți în Grecia, exprimându-se îngrijorarea că „spațiul civic” pentru ca societatea civilă să funcționeze în Grecia s-a restrâns din 2019 până în prezent⁸⁵.

⁷⁸ Platforma electronică este disponibilă aici: <https://diavgeia.gov.gr/en>.

⁷⁹ Legea nr. 4210/2013.

⁸⁰ Contribuția Greciei la Raportul privind statul de drept pentru anul 2020, punctul 45.

⁸¹ Decizia ministerială comună 7586/18.

⁸² Legea nr. 4662/2020, astfel cum a fost modificată ulterior prin Legea nr. 4686/2020.

⁸³ Refugee Support Aegean, *New Rules on Civil Society Supporting Refugees and Migrants in Greece* (Noi norme privind societatea civilă care sprijină refugiații și migranții în Grecia), 2020, p. 1–3; Consiliul de experți privind Legea referitoare la ONG-uri, Conferința ONGI-urilor a Consiliului European, CONF/EXP(2020)4, p. 23.

⁸⁴ Contribuția Front Line Defenders la Raportul privind statul de drept pentru anul 2020, p. 2-3.

⁸⁵ Contribuția Greenpeace la Raportul privind statul de drept pentru anul 2020, p. 2. a se vedea de asemenea calificativul acordat de CIVICUS – Monitor - Tracking Civic Space (Instrumentul de monitorizare a spațiului civic): calificativele se acordă pe o scară formată din cinci categorii, definite după cum urmează: deschis, restrâns, obstrucționat, reprimat și închis.

Anexa I: Lista surselor în ordine alfabetică*

* *Lista contribuțiilor primite în contextul consultării pentru Raportul privind statul de drept pentru anul 2020 este disponibilă la (site-ul web al Comisiei).*

Autoritatea Națională pentru Transparență (2018), Planul de acțiune împotriva corupției 2018-2021. <http://www.gsac.gov.gr/attachments/article/234/National%20Anti-Corruption%20Action%20Plan%202018-2021.pdf>.

Centre for Media Pluralism and Media Freedom (2020), 2020 Media pluralism monitor [Centrul pentru pluralism și libertate în mass-media (2020), Instrumentul de monitorizare a pluralismului mass-mediei 2020]. <https://cmpf.eu.eu/media-pluralism-monitor/mpm-2020>.

Centre for Media Pluralism and Media Freedom (2020), 2020 Media Pluralism Monitor [Centrul pentru pluralism și libertate în mass-media (2020), Instrumentul de monitorizare a pluralismului mass-mediei 2020] – infografic privind dezincriminarea defăimării. https://cmpf.eu.eu/wp-content/uploads/2019/01/decriminalisation-of-defamation_Infographic.pdf.

Centrul european pentru libertatea presei și a mijloacelor de informare în masă (2019), Grecia: New democracy – new press freedom? (Noua democrație – Noua libertate a presei?) <https://www.ecpmf.eu/greece-new-democracy-new-press-freedom/>.

Centrul european pentru presă și libertatea mass-mediei, Platforma Mapping Media Freedom: Grecia. <https://www.mappingmediafreedom.org/country-profiles/greece/>.

CIVICUS, Monitor - Tracking Civic Space (Instrumentul de monitorizare a spațiului civic). <https://monitor.civicus.org/country/greece/>.

Comisia Europeană (2020), Enhanced surveillance report (Raport privind supravegherea mai strictă): Documentul instituțional nr. 127.

Comisia Europeană (2020), Tabloul de bord privind justiția în Uniunea Europeană.

Comisia Europeană, Raportul de țară privind Grecia din 2019, SWD(2019) 1007 final.

Comisia Europeană, Raportul de țară privind Grecia din 2020, SWD(2020) 507 final.

Conferința ONGI-urilor a Consiliului Europei, Consiliul de experți privind Legea referitoare la ONG-uri, Opinion on the compatibility with European standards of recent and planned amendments to the Greek legislation on NGO registration (Aviz privind compatibilitatea cu standardele europene a modificărilor recente și planificate ale legislației elene privind înregistrarea ONG-urilor), 2 iulie 2020. <https://www.coe.int/en/web/ingo/-/greek-legislation-on-ngo-registration>

Consiliul Europei, Platforma pentru promovarea protecției jurnalismului și a siguranței jurnaliștilor – Grecia. <https://www.coe.int/en/web/media-freedom/hungary>.

Consiliul Europei: Comitetul de Miniștri (2016), Recommendation CM/Rec(2016)4 of the Committee of Ministers to member States on the protection of journalism and safety of journalists and other media actors [Recomandarea CM/Rec(2016)4 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind protecția jurnalismului și siguranța jurnaliștilor și a altor actori media].

Contiades, Papacharalambous and Papastylianos (2019), The Constitution of Greece: EU Membership Perspectives (Constituția Greciei: perspective privind apartenența la UE).

Direcția Generală Comunicare (2019), Sondajul Eurobarometru Flash 482: atitudinea societăților față de corupția din UE.

Direcția Generală Comunicare (2019), Sondajul Eurobarometru Standard 91.

Direcția Generală Comunicare (2020), Sondajul Eurobarometru special 502: Corupția.

Front Line Defenders (2020), Contribuția Front Line Defenders la Raportul privind statul de drept pentru anul 2020.

GRECO (2018), Fourth evaluation round, on Greece on corruption prevention in respect of members of parliament, judges and prosecutors, Compliance report (Runda a patra de evaluare privind Grecia referitoare la prevenirea corupției cu privire la membrii Parlamentului, judecători și procurori, Raport de conformitate).

GRECO (2019), Ad hoc report on Greece (Rule 34) [Raport ad-hoc privind Grecia (Regula 34)].

Greenpeace (2020), Contribuția Greenpeace la Raportul privind statul de drept pentru anul 2020.

Guvernul elen (2020), Contribuția Greciei la Raportul privind statul de drept pentru anul 2020.

Guvernul elen, Platforma online Di@vgeia. <https://diavgeia.gov.gr/en>.

Guvernul elen, Registrul media online. <https://emediamedia.gov.gr/>.

Institutul Reuters și Universitatea Oxford, Digital News Report: Grecia. <http://www.digitalnewsreport.org/survey/2020/greece-2020/>.

Ministerul Guvernanței Digitale, Di@vgeia: The transparency program initiative (Di@vgeia: Inițiativa programului de transparență). <https://diavgeia.gov.gr/en>.

Ministerul Justiției (2020), Comunicat din 25 mai 2020. <https://www.ministryofjustice.gr/?p=5108>.

OCDE (2018) Guidelines on Whistle-blower Protection for Companies in Greece (Orientări privind protecția avertizorilor de integritate pentru întreprinderile din Grecia). <https://www.oecd.org/corruption/anti-bribery/OECD-Guidelines-Whistleblower-Protection-Companies-in-Greece-ENG.pdf>.

OCDE (2018), Assessment and Review of Asset Recovery Institutional Arrangements in Greece (Evaluarea și revizuirea aranjamentelor instituționale privind recuperarea activelor în Grecia).

OCDE (2018): Monitorizarea fazei a 3-a bis: raport scris suplimentar depus de Grecia. [https://one.oecd.org/document/DAF/WGB\(2018\)43/en/pdf](https://one.oecd.org/document/DAF/WGB(2018)43/en/pdf).

Oficiul ONU pentru combaterea traficului de droguri și prevenirea criminalității (2018), Thematic Compilation of Relevant Information Submitted by Greece – Asset and interest Disclosure systems (Compilație tematică a informațiilor relevante prezentate de Grecia – sisteme de declarare a averii și a intereselor). https://www.unodc.org/documents/corruption/WG-Prevention/Art_8_Financial_disclosure_declaration_of_assets/Greece.pdf.

Pikrammenos (2019), Judicial territorial planning: a choice of the legislator with a major import for the judicial system (Planificarea teritoriului judiciar: o alegere a legiuitorului ce afectează puternic sistemul judiciar).

Portal european e-justiție, Sisteme judiciare în statele membre – Grecia. https://e-justice.europa.eu/content_judicial_systems_in_member_states-16-el-en.do?member=1.

Refugee Support Aegean (2020), New rules on civil society supporting refugees and migrants in Greece (Noi norme privind societatea civilă care sprijină refugiații și migranții în Grecia). https://rsaegean.org/wp-content/uploads/2020/05/RSA_Comments_NGO_Registry.pdf.

Reporters Without Borders (Reporteri fără Frontiere) (2020), World Press Freedom Index (Clasamentul mondial al libertății presei). <https://rsf.org/en/ranking>.

Rețeaua europeană a instituțiilor naționale pentru apărarea drepturilor omului (2020), Contribuția Rețelei europene a instituțiilor naționale pentru apărarea drepturilor omului la consultarea părților interesate referitoare la Raportul privind statul de drept pentru anul 2020.

Sotiropoulos și Christopolous (2017), Πολυνομία Και Κακονομία Στην Ελλάδα (Polynomia și Kakonomia în Grecia).

Transparency International (2020), Contribuția Transparency International la Raportul privind statul de drept pentru anul 2020.

Transparency International, Corruption Perceptions Index (Indicele privind percepția asupra corupției): Grecia. <https://www.transparency.org/en/countries/greece>.

Vizită virtuală de țară în Grecia în contextul Raportului privind statul de drept pentru anul 2020.

Anexa II: Vizită de țară în Grecia

Serviciile Comisiei au organizat reuniuni virtuale în iunie 2020 cu:

- Agenția specială de sprijinire a Comisiei de audit privind finanțarea partidelor politice
- Autoritatea națională elenă de reglementare în domeniul audiovizual
- Autoritatea Națională pentru Transparență
- Cabinetul ministrului-adjunct
- Comitetul 3A
- Consiliul de Stat
- Curtea de Conturi
- Curtea Supremă
- Ministerul Justiției
- Ombudsmanul
- Parchetul pentru criminalitate financiară și Poliția financiară
- Secretarul general pentru afaceri juridice și parlamentare
- Unitatea de informații financiare
- Uniunea Barourilor din Atena
- Uniunea Jurnaliștilor din Macedonia și Tracia

* De asemenea, Comisia s-a întâlnit cu următoarele organizații în cadrul unei serii de reuniuni orizontale:

- Amnesty International
- Civil Liberties Union for Europe (Uniunea pentru Libertățile Civile din Europa)
- Civil Society Europe
- Conference of European Churches
- EuroCommerce
- European Center for Not-for-Profit Law (Centrul european pentru legislație nonprofit)
- European Centre for Press and Media Freedom (Centrul european pentru libertatea presei și a mijloacelor de informare în masă)
- European Civic Forum (Forumul Civic European)
- Free Press Unlimited
- Front Line Defenders
- ILGA-Europe (Asociația Internațională a Lesbianelor și Homosexualilor-Europa)
- International Commission of Jurists (Comisia Internațională a Juriștilor)
- International Federation for Human Rights (Federația Internațională pentru Drepturile Omului)
- International Press Institute (Institutul Internațional de Presă)
- Lifelong learning Platform (Platforma de învățare pe tot parcursul vieții)
- Open Society Justice Initiative/Open Society European Policy Institute
- Reporters without Borders (Reporteri fără Frontiere)
- Transparency International UE